

Rita Audenaert & Dirk Musschoot, *En toen kwam de vijand... Een moeder in het verzet, een vader in de collaboratie. Een verhaal van passie en moeilijke keuzes*, Tielt, Lannoo, 2003, 237 pp., ill., € 16,95, ISBN 90-209-4811-3.

In bovengenoemde publicatie beschrijft Rita Audenaert hoe zij, geboren in 1944, in 1959 ontdekte dat haar ouders in feite haar grootouders waren. Zij was de kleindochter, want haar moeder Marie-Louise Audenaert had tijdens de Tweede Wereldoorlog een relatie gehad met Herman Van Ooteghem. Uit deze verhouding werd zij geboren. Van Ooteghem leefde inmiddels gescheiden van zijn vrouw. De oorlogssituatie en de gemaakte politieke keuzes maakten deze gebeurtenis tot een persoonlijk drama.

Marie-Louise Audenaert, afkomstig uit een Gents zakenmilieu met nationaal Belgische gevoelens, spioneerde in de oorlog voor de Engelsen. Een Duitse militair ontdekte haar rol, probeerde haar te doden en sloeg vervolgens de hand aan zichzelf. Marie-Louise kwam in het ziekenhuis terecht en haar rol als spionne kwam aan het licht. In het ziekenhuis leerde zij de Gentenaar Van Ooteghem kennen. De deal was: geen vervolging, maar met Van Ooteghem samen de Duitse bezetters dienen. Van Ooteghem deed dat al. Hij was direct na de Eerste Wereldoorlog actief in de Frontpartij en kreeg in de volgende jaren een belangrijke functie in de Vlaams-nationalistische jongerenbeweging. In 1937 leidde hij de Werfbrigade, de ordedienst van het Vlaams Nationaal Verbond en onderhield nauw contact met Reimond Tollenaere en Staf De Clercq. Vanaf 1940 had hij het commando over de Dietsche Militie-Zwarte Brigade en was hij betrokken bij de Duitse politie- en inlichtingendienst.

Na de geboorte van Rita werd Marie-Louise ernstig ziek (tuberculose) en om medische redenen werd zij overgebracht naar een kliniek in het Schwarzwald. Daar stierf ze in 1945. Van Ooteghem, al in 1944 naar Duitsland uitgeweken en voornamelijk bij zijn vrouw verblijvend, werd enige tijd na de oorlog gearresteerd en tot levenslang veroordeeld.

Deze hele geschiedenis is boeiend beschreven. Dat geldt voor de belevenissen van Van Ooteghem vóór 1940 en met name in de periode mei-juni 1940 en in de jaren 1944 tot zijn arrestatie in 1947 en de contacten tussen vader en dochter in de jaren 1959 tot 1962, het jaar waarin Van Ooteghem in de gevangenis stierf.

Er blijven wel enige vragen na lezing. De rol van Marie-Louise als Engelse spionne blijft vrij vaag. Ook hun beider rol in dienst van de Duitse bezetters wordt weinig uitgewerkt. Wel schrijft Rita Audenaert dat zij na de lezing van de straf-

dossiers geschokt is. Een ander punt is dat de lezer niet altijd weet of Van Ooteghem zelf aan het woord is of de auteurs. Er wordt in de uitgave gebruikgemaakt van brieven die Van Ooteghem uit de gevangenis aan zijn dochter schreef.

Ten slotte is het wat merkwaardig dat voor sommige personen gekozen wordt deze achter een pseudoniem te verbergen, terwijl anderen weer met naam en toenaam vermeld worden.

Een vergelijking met twee andere boeken van kinderen die door de keuze van één van hun ouders of beide ouders met de collaboratie te maken kregen en daar hun herinneringen over opschreven, dringt zich niet onmiddellijk op. Rita Audenaert heeft noch de oorlogsjaren, noch de 'repressie' daarna bewust meegeemaakt. Ze was te jong en na de oorlog leefde ze zeer beschermd. Dat lag anders bij bijvoorbeeld Adriaan Verhulst (zie zijn *Zoon van een foute Vlaming*, beschreven in *Wetenschappelijke tijdingen*, jg. 60, 2001, nr. 1, pp. 30-32) en bij Emmy Swerts (zie *Mijn tienerjaren in oorlog en repressie*, besproken in *Wetenschappelijke tijdingen*, jg. 53, 1994, nr. 4, p. 259). Dat criterium geldt ook voor de in Nederland verschenen herinneringen van NSB-kinderen. [PIETER VAN HEES]